

K. Suon. Marinkajen

TUHKAPÖPERÖ.

KUWAUS

4: SÄ KOHTAUKSESSA.

J. F. Lagercrantz

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

TUTKAPÖPPIÖ.

KUWAUS

4:sÄ KOHTAUKSESSA.

WIIPURISSA,

J. Cederwaller poikineen, 1847.

THE GREAT OCEAN

ST. PAUL

Imprimatur:

ASSISTANT

G. Rein.

WIPURISA

1. Gebetbuch für die Jahre 1817

J A S E N E T.

HÖLMÖNEN, Kyläwanhin.

PÖPERÖ, Tyttäresä entistä waimoo, yhä toimittaissa töhkeimpiä töitä asuin liijoksiin ääressä, hän on alti tubkassa; josta nimi Tubkimus ja Tubkapöperö.

PIRJO, Hölmösen waimo.

SOMA ja **SORJA**, Pirjon tyttäret entistä miestä.

TYÖJÄTÄR, Pirjon seukku.

LEMMES, Pöperön emäeno.

KERSKO, Kuuluisa Nuoriso.

J A S E N Y T.

HÖLMÖREN, Nylw adla.

PÖRNÖ, Vintess cutiss wainoo, 3d loi-
milleim tobhainqis kais seinu higosu
säness, llo on olti luhsee; joita nini
Tobhain ja Tuhkqere.

TRÖ, Halmosen wainoo.

SOM ja SORLA, 4:ijon 1:thul costai mäs.

18.

TYÖLÄTÄN, Piijon eschin.

LEINNE, Paperin eschin.

LEINNE, Huiduin huoise.

1: KOHTAUS

Hölmölammin rannalla.

1. NÄYTÖS.

LEMMEKES (*walkamolla*). PÖPERÖ (*toisella*). SOMA
ja SORIA (*nurmella, eivät tiije toisistaan,
eiwätkä kuule Lemmeksen laulawan*).

Rauba näillen rannikoillen,
Tämän lammin laiteillen
Jossa muinoin lassa lauloin,
Kussa poikana polaisin:
Poimin mansikat makiat.
Walwoin tuolla walkamolla
Isän westäissä wenettä.
Nukuin tuohon nurmikollen.
Äitin pestessä pesua
Puhistaissa puukaluja.
Ojansuuhun onget wiskoin,
Laitoin lahnoillen katitsat,
Kannoin Kotiimme kaloja.
Kalakeitot äiti keitti
Höllötökset Hölmönämmä.

PÖPERÖ (*laulaa valkamolla itekseen*).

Heitti herttainen emäni,

Heitti kallis kantajani,

Ihana imettäjäni;

Heitti kaikki heimokunta. (*Puhuu*).

Heitti heitoksi, hylyksi,

Lyötäväks, lykättäväksi.

Jätti waiwallen wajaallen:

Pirjon piijaksi poloisen,

Sisärpuolillen poluksi;

Orjaksi omassa koissa:

Sekä nääntymään nälältä

Että waatteita wajillen:

Waikka ei waroa puutu

Ei ou tyhjyyttä elosta.

Pirjo pitääpi pitoja,

Syöttää kyllin Syöjättären,

Yhä lahjat laitteloopi.

Siitä syystä Syöjätärkin

Tyywyttääpi tyttäristä,

Emänniksi ennustaapi

Rauniimmillen kaupunnista:

Mullen mustan Kiertolaisen

Elikkä ei ensinkään,

Omituista, ollenkaan.

Työtäk syöwät tyttäresä,

Käwelööwät käissä puuhkin:

Heilen herkut hempeimmät,
 Huparuuwat ruokittua:
 Mullen wiskowaa muruja,
 Pilkoin vielä pilppuwaapi:
 Wähentää wähät palaiset.
 Äitin waatteista walinna,
 Höyhentyynyt tyttärillen.
 Wapon waipat wallannunna
 Sekä paijoista paraimmat
 Että uuwet uutimeni:
 Sisärillen siistit hunnut,
 Hurstit huonoimmat minullen,
 Repalaiset reikäniekat
 Helmukset miuullen heitti,
 Joita Pirjo on pitännä,
 Kuluttanna kuusi vuotta.
 Mulla musta ajanjuoksu,
 Minuu iltani ikäwät;
 Minun työni työläimmät,
 Waiwannäöt waikeimmat.
 Waan en kellenkään walita,
 Saata kylällen sanoja:
 Koen puolustoo kotia.
 Itkseni toiste itken,
 Yksin waiwani walitan
 Yöllä yksin ollessani,
 Maatessani maaperässä.
 Waan mitä minä walitan?

Lewollinen on leponi,
 Tunto selvä Tubkimuksen.
 Muita murehtii tulisi.
 Pirjo picksettyy Iseä
 Itköö ite iltayöstä,
 Aamun auringon walosta
 Tahi kellen tappeloopi
 Eli pahoin paubowaapi,
 Yliyötä riitelööpi:
 Tyttäresä tyynylöistä
 Tanhuwalla tappeloowat
 Wiban kiiwoin kiistettyä
 Rummaista on kuhtununna
 Täti täyweksi täheksi,
 Haluisammasti halainna?
 Kellen tuopi Kerskon pojan,
 Kullen suopi sulhaiseksi? (*Laulaa*)

Kolikko on minun kotini,
 Yltä kylmät kynnykseni.
 Emänä emintimäni,
 Isintimänä Isäni!
 Heitti j. n. e.
 Waan ei wanha *WÄINÄMÖINEN*.
 Hylkeä hywä Jumala! (*Puhuu*)

Mitäpä minä walitan?
 Pilkat leikkinä pitelen,

Kärsin lyönnät lykkäykset,
 Kärsinki kowimmat käskyt;
 Työni toimitan toella,
 Jouwun aina työstä työhön,
 Askarelta askareellen.
 Samat waiwat wauhempana,
 Askaret, talonasiat
 Täytän täysiwartisena
 Kuin jo piti pienempänä,
 Silminnäben nääntyneenä,
 Waiwanpakolta wawisten
 Pirjon piesten toimitella,
 Wireesti witan eholla.

SOMA (*näyttäin Soriallen kukkia*).

Kunka näistä kukkaisista,
 Kunka ottaisit omaksi?
 Minkä mielestäis walihtet,
 Minkä hylkeisit minullen?

SORIA.

Kuin en tiije kuin nimesit,
 Kuita kukkaiset kuwaawat
 Niin on waikia walita.
 Anna arwelen wähäisen.
 Tuo on muita turpiampi
 Kaunis päivänkakkara.
 Rausu wielä runsaampi;

Se on mieleinen minullen,
 Sen minä otan omaksi,
 Jätän jäänöksen sinullen.

SOMA.

Se on seukkumme Simuna.
 Jätit jäänöksen minullen,
 Kerskon pojan Keskimäisen.

SORIA. (*Tawoittaa päivänkakkaraa*).

Et peto petä minua!
 Anna poisi Kerskon poika,
 Se on mieleinen minullen;
 Mullen muinon jo luvattu.
 Simo omasa sinullen.

SOMA.

Kehno Kerskollen olisit,
 Simo liijaksi sinullen.
 Simo sinua parempi.
 Luvattuni pien lujasti. (*LEMMES lähe-*
ten heitäksen ojaan).

SORIA.

Simo Kosiipi sinua,
 Se on omasa sinullen.
 Anna poisi Kerskon poika
 Jos ei toilla niin toralla! (*Hepäisöö*
Somaa waan näköö Lemmeksen).

**Mikä Kummitos Kumossa,
Kuka onneton ojassa?**

SOMA.

**Olkoon onnesa nojassa!
Weissä pehmiä wenyä,
Ropakossa moisen rosmon.**

LEMMES.

**Kulta kukkaiset, kähköiset!
Somat neitoiset soriat!
Auttakaa avunalaista,
Wanhaa waiwaista lijasta,
Hätäistä hätätilasta,
Sawikuoppaan kuolemasta.**

SORIA.

**Puwin puhtaaksi käteni,
Sotkin sormeni somaiset.
Puhas out kuin pulsterisi.
Kuin et kurja tuohon kuolle
Rumamuotoinen mutaan,
Kuolet kumminkin keollen.
Kuole koirankuotolainen
Tulemattasi tupaamme!
Sinun käsissäis käteni
Koprissasi konnikainen
Eiwät käy minun käteni! (*Pöperöllen
joka ilmautuu*)**

Tuossa sullen sulhapoika

Sekä nuori ja nopia

Että kaunis Kaswoiltasa,

Ensin weistä poiswetele

Sitten siiwoat lijasta,

Peset muotosa muwasta:

Hywin puwet ja puhistat,

Toilla pörhistät Pöperö;

Saane esi leiwänsaajan;

Mieronkäyjän miehaksesi,

Ruuwanhankkijaks lakenna. (*Pöperö*

autta Lemmeksen, pesee hänen ja omat käte-

sä; Sisärekset juoksoo pois naurain ja käsiä

taputtain, sanoin)

Toentotta toisillenne

Outta oikein omanne,

Hurtat huonossa puwussa,

LEMMES.

Siuna sinua Jumala!

Walloin wanha *WÄINÄMÖINEN!*

Anna elämä etuisa,

Laita lapsellen hyvällen

Elonolo onnellinen,

Hywä hywätahtoisellen!

PÖPERÖ (*Ehtiin taluttaa Lemmestä*).

Anna talutan taloomme,
 Tuonne Isäni tupaan!
 Ite on Isä kotona,
 Kyllä se kyllin syöttelööpi,
 Hoiteloopi holhovaapi.
 Koballinen on kotini,
 Warakkaat on wanhempani,
 Aina wierailten apuisat.

LEMMES.

Woin minä ominki voimin
 Hiljon tarpoa taloonne,
 Jälestä tupaanne tulla.
 Kultainen! Kuka Isäsi?
 Kuka waimo wanhempasi?

PÖPERÖ,

Isä Hölmölän isäntä.
 Wappo wainaja emäni,
 Kohta kuollut kuusi vuotta,
 Kuusi keseä keossa.
 Isä lesken leivättömän
 Kohta korjasi kotiimme
 Emännäksi, emäkseni
 Ja ne neitoiset koriat
 Owat sisären sijaiset.
 Kyllä sie tupamme tunnet,

Sen on seinät westettyä,
 Punamullalla punatut,
 Sekä ikkunat isommat.

LEMMES.

Nekö piijat pilkkanuokat
 Sinun sisär lentämäsi.

PÖPERÖ.

Ne oli puhtaassa puwussa
 Ja kuin satuin saapuwillen,
 Minun jättiwät jällellän,
 Sullen antamaan apua. (*Talosta Pir-
 jon ääni*).

Tule Tuhkimus tupaan,
 Jouwu joutawa pihaan.

2. KOHTAUS

Tuwassa.

1. NÄYTÖS.

PIRJO.

Tahon harmilta haleta,
 Paisua wiihan pakolta.
 Tuossa Tuhkimus tulookin
 Tyly tytär lentämäni,

Älmä äitisiä kuvainen,
 Wiellä ilkeempi iseesä.
 Hällen mie wihani wiskon,
 Häpiäni hällen kostan.
 Minä pöyhötän Pöperön
 Hylyn, mieleni hywiksi,
 Kypsyttelen kylkiäsä,
 Suuttumiseni suloan.
 Ainama asian löywän,
 Aina ainetta torallen.

2. NÄYTÖS.

PÖPERÖ.

Nyt oun pessynnä pesumme,
 Hurstit, hunnut huuhtonunna,
 Liinat walkiat walaissut!

PIRJO (*Lyywen Pöperöö*).

Etkö häwytön häpiä!
 Tuuwa tuommoista pesua!
 Tuhma Tuhkimus oletkin,
 Pabasiwoinen sikainen.
 Liinat haisoowat lipeellen,
 Selwällen sekaporollen,
 Paijat huuhotut pabasti;
 Hurstit huiwit huonommasti.
 Tuossa sullen suuta wasten,

Tuosaa kohti korviasi,
 Kylillesi tuossa kylpy,
 Palkka paitoimme pesusta.

3. NÄYTÖS.

HÖLMÖNEN.

Taasko tyttö tyhmä ollut?
 Se on äksy ja älytön.
 Ei se oikeesta ojennu,
 Wältä wäbällä kurilla.
 Anna kowuutan kovemmin,
 Anna nauhon nahkawyöllä
 Taikka ruoskalla ropistan.

PIRJO.

Kyllä se sen tarvihtoopi,
 Sen se aivan ansainnunna.

4. NÄYTÖS.

LEMME S.

Terwe tuttawaan tupaanne,
 Rauba rakkaus taloonne,
 Hywä suosio sowinto!

HÖLMÖNEN.

Toen toiwotat hyweä,
 Ylimäinen ystäväni,
 Aina neuwoni apuni!
 Eno entisen emännän!

PIRJO (Itekseen).

Sekö se on Lemmes retka,

Josta mieronjuoksiasta

Yhä Hölmönen höwännyt:

Joka kielti mejän kihlat,

Meijän häitämme häpäisi.

Sanat saattoi ilkeimmät,

Kantoi konttia kowasti,

Panetteli mun pahaksi.

Lausui lapsuuwen wikani,

Tapani kotitalossa,

Mielitietot michelässä;

Ilmi saattoi irwibammas

Kaikki retket rengin kansa.

Waiwat miesi wainajani

Hänen kuolusa kuwaili

Ehkä liikojaik lisäsi?

Rahenkesken heijät heitän,

En tuo einettä eteesä.

Ajan nälällä ahollen,

Karkottelen kartanosta,

Ryywihten koko kylästä.

Waan se hitto hirwittääpi;

Mullen silmät muljautti.

Jokohan wihoja wiskoi,

Ukko uhkasi minua?

En ole pelännä ennen

Enkä pahoja paennut
 Tätä pakanaa pakenen,
 Tämä hiittä hirwiämpi.

LEMMES.

Missä entisen emännän,
 Wapon wainajan sikiöt?

PIRJO.

Hukat söivät hukkuisena,
 Peot peltoimme perillä. (*Heristää mään-
 nessään, suutanäytläin Hölmösen olla waiti*).

LEMMES.

Se oil kauppa kauhistawa;
 Mureellinen mullen muisto,
 Suru sullen surkiampi!

HÖLMÖNEN.

Se on waimoni waleita!
 Leikillään asetti akka,
 Tyttö ihteni tykönä,
 Poika poikessa soassa.
 Kõnsa koivennoon kotiimme?
 Koska rauha rannoillamme.

LEMMES.

Paljo oun pahoja kuullut
 Tawoista sinun talosi,
 Elämästäsi emännin

Kuin jo ennen ennustelin.
 Ei wauha waletta hauku,
 Työllä sorrat tyttäresi
 Yhä ylenpaltisella;
 Pijät waiwalla, wajaalla:
 Turha turwa on sinusta,
 Wara wäbä wanhemmasta:
 Wielä päällen päätteiksi
 Kurit isoimmat isältä,
 Wapon waatteita pitääwät;
 Tyttö ryysyissä rypööpi:
 Waikka Wapon waateorret,
 Oliwat täpöisen täynnä,
 Notkui waatteihen nojalla.
 Wapon waipat wallattuna:
 Wapon tyttö waipatonna,
 Tyytywäinen tyynytönnä.
 Pirjon tytöt tyynyllissä
 Pulsterillasa puloowat.
 Myöskin poikasi poloisen,
 Täytyi koiweta kotoosa,
 Emänkonnulta erota
 Joka joutui nainnan kautta
 Höplän Hölmösen käsillen.
 Nyt hän marsiipi majaasa,
 Kaunis kapraali komia,
 Hevoisväissä keppiherra.

Sota monia sowaissut,
 Tuskat monen turmellunna;
 Hänen palvelus paranti,
 Wirka taiwutti tapasa,
 Yhä totuuteen totutti.
 Kohta joutuupi kotiisa,
 Perimään emänperuja
 Tahtoo hallita taloosa
 Pitee kovemman komennon.
 Tuohon turwa Tuhkimuksen;
 Tuohon turwauwa itekkin
 Kuin out kunnoton isäntä.
 Ole miesi, pijä mieli!
 Pijä Pirjoa kurissa;
Nauho häntä nahkawyöllä
Ropsi häntä ruoskallasi.
 Elä pötke pöywän alle
 Konsa korwiais tapaapi
 Pirjon pilkkana pitäywyt,
 Kylänwanhimmaks walittu
 Olet waimon wallan alla,
 Pahan porton potkittawa.

HÖLMÖNEN.

Toentotunta' sanelet.
 Neuwo nerokkaan uroisen!

Nyt otan isännän innon,
 Wallan wanhimman talossa:
 Piekseen Pirjon vuorostani,
 Waimon wakoan äkäisen,
 Ulos syöstän Syöjättären.

---

3. KOHTAUS.

Eteisessä.

1. NÄYTÖS.

SYÖJÄTÄR (Pirjollen).

Upo uutoisen sanoman,
 Toiwon toimitan sinullen.
 Kerskon poika keskimäinen
 Miesi kaunis kaupunnissa
 Miesi miehistä walittu,
 Rikas riistalta, rahalta;
 Oma kaunis kartanosa
 Seisoo linnoa likellä,
 Kaupunnin alakaulalla;
 Omat laiwat laineilla;
 Läksi koistasa kosiin
 Emänteä ehtimään,
 Waimoa walihtemaan.
 Ei se kaho kauneutta

Eikä walkeita walhte.
 Saisi waimoja waliten
 Raunoisia kaupunnista,
 Waan ei taho tansijoita,
 Kärsi kowin kouluttuja
 Suuri oppisii suwaihte,
 Rysyjijä kyntäjältä,
 Millen maallen maltasia,
 Kullen kaskellen kanarwat,
 Suollen suola kylwettynä,
 Waan se tahtooi tawoilta
 Entisen emäsä laista,
 Äiti wainaasa älyistä.
 Sitämuuwoin on mukana
 Entisen emäsä kengät.
 Kellenkä ne kengät käywät,
 Ken sen pakloin paneksen,
 Se sen jälet parsinoonkin,
 Sen walilitoo waimoksesa.
 Neuwoin teijän neitojanne
 Ennen muita ehtimään.
 Siinä ainessa asuksin
 Wuosikauwen kaupunnissa.

PIRJO.

Ken ne kengät arwoasi,
 Minkä pituuwen pitääwät?

Laweuwen kyllä laitan,
Rinnan korkeuwen kohennan.

SYÖJÄTÄR.

Owat pieksut pientä kättä.
Soman jalat ja Sorian,
Waiwoin sopiivat somaiset,
Tuskin myöskin Tubkimuksen;
Waikka nälkä näiwentännä,
Työsäwaiwat waiwannunna,
Kaswun estännä katalan.
Nerokkailla aina neuwo,
Yhä wastaukset waroilla;
Altis walta waimopuolten
Miten miehet miettinöötkin.
Wickkaat wiisaita enemmät.
Piemmä jalkoja pihissä,
Kämmenyksissä kápälät;
Taputellen taiwutellen,
Paamma pakloilla kowasti,
Litistämmä liinawöillä,
Kapaloilla kaijennamma:
Otamma sukat ohimmat,
Päällen ahtaimmat ajamma.
Sukat woijamma sulalla,
Woilla kengät woitelemma:

Wäen woimalla weämmä,
Kerran kengät koiteltuna;
Kerran Kerskoa petetty:
Suutari sukua mullen
Ken ne kengät ommellunna,
Toiset kohta toimittaapi
Jospa pikkuista pitemmät,
Wähän väljemmät terältä.
Samoin lestin saumowaapi.

2. NÄYTÖS.

SOMA ja SORIA.

PIRJO.

Tehkee terweykset tätillen!
Se wasta sanoman saattoi,
Hywän toiwon toi minullen.
Kerskon pojan keskimäisen
Täti tänne juohattanna,
Neuwonna nerokas ämmä,
Muija muita muitterampi.
Kohta joutuupi kotiimme,
Emäntä ehtimään,
Waimoa walihtemaan.
Häll on kenkiä keralla,
Pienet pieksut pehmeimmät.
Walihtoopi waimoksesa.

Kellen moiset kengät käyvät,

Pitäkää jalat pihissä

Yli yötä painumassa.

Aamulla tatin avulla,

Neuwoin seukkuni neroisan

Yhäite kokoon koputan,

Warmoin warpaanne warustan

Aiwan alle jalkapöywän.

Otan sukista ohimmat,

Wapon walkeimmat walihten,

Ajan päällen ahtaimmat,

Wäen woimalla weämmä.

Waan jos waiwaksi tulisi,

Jos pahoin pakottaisikkin,

Työksi työlääksi tulisi,

Pitäkää kipunne kiini,

Tukeuttakaa tuimat tuskat.

Ei pie äänteä älistä:

Päättäkäänten pättäviksi

Teijän sorkillen somillen. (*Pirjo ja*

*Syöjätär takoot tyttöin jalkoja monin muu-
woin muokaten. Tytöt älisten irwistäät ike-
niään).*

SYÖJÄTÄR. (*Ulos kahtoin.*)

Tuossa sulhanen tulookin;

Tuolla lammin tuolla puolen

Kuulen kulkusiin helinän.
 Rowin Kersko on kerinnyt,
 Hywin ruuasa hypännä.

PIRJO. (*Somallen ja Soriallen*).

Paneutukaatten paraten;
 Täyttäkää tätinne käskyt! (*Syöjättä-*
rellen).

Ehi puwut puhtaimmat
 Wapon waatteista koreimmat!
 Waan jos walihteis Pöperön
 Ja ej tyywy tyttäriini?
 Minun harmi halkaseisi,
 Maahan kaatasi kateus.

SYÖJÄTÄR.

Minä tuhkoon Tuhkimuksen,
 Pöperön pölyllä sieklon.

PIRJO.

Pistän piiloon Pöperön,
 Kuuruun tungen Tuhkimuksen,
 Uuniu soppeen sovitan,
 Tahi laitan laitumellen,
 Karjan katsantaan kiristän.

SOMA.

Rehno Kersko meillen oisi,
 Jos se tuhmaan Tuhkimukseen

Mieltäisi minua säahen;
 Jos se Pöperön pölysen
 Ottaisi minun ohalla.
 Hän oisi narri naurettawa.

SORIA.

Täytä nyt täti lupasi;
 Mullen muinon jo nimesit!

SOMA.

Eikös ennemmin miuullen,
 Mullen ammoin aikojasa
 Täti lujasti luwanna?

SYÖJÄTÄR.

Kellen teistä Kerskon saisin,
 Hyvä osa, onni oisi.

4. KOHTAUS.

Tuwassa.

1. NÄYTÖS.

LEMMES, HÖLMÖNEN, PÖPERÖ.

LEMMES.

Tuossa wieraita tuloo pi.
 Liekkö posti portillasi.

HÖLMÖNEN.

Rowin konttisa komiat,

Ajowärkit wälkkywäiset,
 Wahwa warsa waljaissa,
 Joka on jotai parempi,
 Holliluhaja lujempi.

2. NÄYTÖS.

PIRJO. (*Pöperöllen*).

Mäne peltoin perillen,
 Aja lampaat aholta!

LEMMES.

Ajoin lampaat aholta;
 Ne on korjatut kotiinne
 Karsinoissaan karihtat,
 Lämpimissa läävissään.

PIRJO. (*Pöperöllen*).

Aja tamma tallin luokse,
 Kanna kakroja eteesä!

LEMMES.

Ammoin tamma tallissanne,
 Kappa kakroja rupussa.

PIRJO. (*Pöperöllen*).

Laske lehmät laitumellen
 Irti iltasyötöllesä!

LEMMES.

Laskin lehmät laitumellen,
 Tein jotakin joutessani.

PIRJO (*Pöperöllen kiiwaasti*).

Totta torwea tuwasta,

Ehi piiloa pihalla,

Tuossa wieraita tuloo*pi*.

Kuka kurja kulkenoonki?

Paawin pakanan wäkeä,

Pirun Birgerin uroja

Uuwen uskon puoltajija,

Wainoojija waimopuolten.

Ei ou sijo*a* sinullen

Tuossa tuommoisten tulolla,

Liijoin out sinä likainen,

Kowin pölyinen Pöperö.

Miss out ryysyssäis rypennä,

Reikiin repaleis repinnä?

LEMME S.

Tuossa tila Tuhkimuksen,

Pöperöllen pöywänpäässä.

Koti, kontu Tuhkimuksen.

Se on oikia emäntä.

PÖPERÖ.

Sowin istumaan sopessa:

Piiloin pimeessä pitäywyn,

Uunin turwin turwauwun.

PIRJO (*Kiiwaasti Lemmeksell*en).

Pöperöä pöywän päähän!

Mikä sitten mie olisin,
Enkö ensinkään emäntä?
Totta torvea pihallen;
Herja heittolas häwyton,
Konna koirankuotolainen:
Et ou ilmoim imeisten
Kerjuukko kelwollinen! (*Pöperöllen*)
Totta lyöttäwy lymöön
Kyykistäwy kynkillesi,
Painu pankon siimekseen;
Kata kaswosi hameilla,
Peitä ruumis peitteillä!

LEMMES.

Empä paikalta pakene,
Tuosta tuttuini tuwasta;
Tämä tupa Tuhkimuksen;
Minä oun eno emäsä.

PIRJO.

(Riehkäisten Lemmestä käsikynkästä).

Ulos sitä siewemmästi,
Sitä pikemmin pihallen,
Kutka kunnoton pakene,
Pötki Pöperön omainen:
Kyllä sullen kyywin annan (*Hölmö-*
nen ehtii puolustoo Lemmestä)
Tohitko torata mullen,
Wastustella waimollesi?

Joko ukkoni unohit

Monet saawut mammansaunat. (*Hölmö-
mönen pakenoo pöywän alle*).

Kuule kulta ukkoiseni!

Nouse nopeesti jaloillen,

Wieraat tuloowat tupaamme!

HÖLMÖNEN.

Näätkö Lemmes onko leikki?

Tokko tottelen toroosa?

Käynpä yli käskystäänki!

5. NÄYTÖS.

KERSKO.

Terwe teiltäni taloonne,

Seurallen ihana ilta,

Isännällen ilta kaunis! (*Hölmönen
kaataa pöywän*).

LEMMES.

Tuossa ilmautuu isäntä,

Kylältä walittu wanhin.

KERSKO.

Rummat nään tawat talossa

Oikeuwen erinomaisen.

Mikä ihtoisen isännän

Asettanna pöywän alle,

Kylänmiehen kyywinnynnä?

LEMMES.

Missä waimot wallan päällä;
 Kussa emäntä enempi,
 Siellä ihtoisen isännän
 Pako wahwinna warana.

KERSKO.

Jätän hyvät jäähyväiset!
 Neuvoi mullen neitoisija
 Tästä talosta tawata,
 Watusteli wanha akka:
 Waan sanoowat sananlaskut,
 Aasit aasista sikiiwät,
 Tammam tammoja tekeewät:
 Sukuusa on suopetäjät,
 Tekijänsä terwaskannot.

LEMMES.

Polwi muuttuupi pojasta.
 Monesti emeä moiti
 Waikka tyynet tyttäresä.

KERSKO.

Tytöt owat kaikki tyynet;
 Wasta waimoina wihaiset.

LEMMES.

Waimot wallan pyytäjijä
 Missä miehet puolimiehet,
 Höplät Hölmösen tapaiset.

KERSKO.

Empä ensinkään waraja
 Waltaa waimon multa saawan;
 Ruhu kumpaiset tupaanne.
 Kellen nämä kengät käywät,
 Sen walihten waimokseni,
 Enkä waltaasa waraja.

4. NÄYTÖS.

SOMA, SORIA ja SYÖJÄTÄR.

SYÖJÄTÄR (*joka salaa syöstäin uunillen
 tuhkin siekloo Pöperön ja alastultua sanoo*).

Tuossa Soma ja Soria,
 Tytöt tyynet työntekiät,
 Hywätahtoiset tasaiset. (*Kersko ojen-
 taa kengän. Soma ja Soria sysiit toisiaan
 wihalla pois. Pirjo ja Syöjätär kokoowat sa-
 notuin neuwoin tunkee kenkää Sorian jal-
 kaan: waan se ei mahu turwonneesen jal-
 kaan. Soria ähkää ja irwistää*).

Oisi oikeen omasa,
 Muutoin tykkynään mukawa,
 Waan on kenkä wanhennessa
 Kutistunna, kuiwanunna.
 Wielä se wiruupi kyllin,
 Mukantuu jalan mukaau.

KERSKO.

Niin oisi sopu sowuton,
 Aiwan arwoton awio,
 Ruin on työläs työntekonne.
 Ei ole mukawa mullen,
 Emännäksi ei pätevä.

SYÖJÄTÄR.

Jo on oikeen jalassa,
 Mahtui päälleen mainiosti.

KERSKO.

Paneppa nyt paklat kiini,
 Solet, palkimet sowita. (*Syöjätär panoo
 salaa paklat niekloilla kiini ja kaiwaa uuwet
 palkimen reijät, kuin ei muutoin yllä*).

Käyppä tuossa käpsyttele;
 Pitkin siltoa sileetä. (*Soria yrittää
 käymään; tuskassaan kaatuu, paklat ja solet
 irtautuu*).

Et ole emäni werta,
 Etkä emäntä minullen.
 Ehlä sisko siewempäsi.
 Somalla somemmat sorkat!

SORIA. (*Ilkiin*).

Minuu somemmat Somalla!
 Owat pikkuista pitemmät,
 Warawimmat warpailta;

Waikka waimot suurin waiwoin,
 Raksin kääntiwät kypälät,
 Warsin warpaasa warusti,
 Ponnistiwat poljan alle.

PIRJO. (*Näpistäin Soriaa, jota Sjöjätär tapaa purrakseen, tahtoo kenkiä Somaan, joka viimein aikain awuin saapi kengän Sorialta. Vielä työläämmät reistaukset: hän parkuu äänissa*).

Pijä suusi piikai-eni,
 Kohta kenkä koiteltuna!

SYÖJÄTÄR.

Tällän käypi täywellesä,
 Tällän tehty tietettylin.
 Somalla somemmat serkat,
 Elä itke impiseni!
 Heität herttaisen kotisi;
 Muutat korempaan kotiisi
 Kerskon pojan puolisona. (*Ponnistais-
 sa kenkä halkiaa. Akat ja Soma parskahtaat
 itkemään*).

KERSKO.

Nyt on koiteltu koriat,
 Rauniswaatteiset k. b. t. t.
 Kuka tuolla kurkistaksen,
 Ken se piilossa p. j. k. s. e.?

SYÖJÄTÄR. (*Kerskollen, waan Lemmeksen kuululta*).

Se on Pirjon piikatyttö,
Ei ou puhas puolimieli.
Se on Pöperö pölyinen,
Toimenpuuttuwa, tomuinen:
Jalat laajat kuin lapiat.

LEMMES. (*Puhuin tomun Pöperöstä, joka on muuttanna weljellä Lemmeksin lähätetyt waatteet ja sukat*).

Se on puhas pulmuiseni,
Toimen tyttö ja totinen!

KERSKO.

Tule pieni piikaiseni!
Ehkä liet sinä emäntä,
Jota kauwan kaihonnunna
Olen ehtinnä ehäten, (*Pöperö koittaa toista kenkää*).

Warsin on waroa kyllä
Että panna paklat kiini,
Sekä solkija solaten.
Niissä käyvä käpsyttääpi,
Kuin ennen käwi emäni,
Oma äitini osaisi.
Tahotko minun talooni,
Elämään, emäntänäni?
Omakseni, onnekseni?

PÖPERÖ.

Kernaasti Kerskoiseni,
 Hyvä sulhainen suloinen!
 Miten miettinöön Isäni?
 Sano sana wanha waari,
 Elä epäile emäni,
 Eläkä eno emäni!

PIRJO.

Ei minun elossa ollen,
 Sinun silmäni näössä,
 Minä laske miehelään;
 Lasta niillen laitumillen,
 Pahoillen rekipajuillen,
 Likasillen liisteillen,
 Kerskon pojan puolisoksi.
 Rowin komia näöltä,
 Kehno Kersko on tawoilta.

LEMMES.

Ole waiti wanha portto,
 Pijä suusi suuri konna.
 Tuossa on ite isäsä;
 Waikka wallan antanunna,
 Ollut alti allakynsin,
 Niin on oman tyttäresä
 Iho ihtoinen isäntä.

HÖLMÖNEN.

Kuin on kerran tunto tullut,
 Pitkän piinani lopetan,
 Haurcuwestani hawahan:
 Enkä ota ollenkaan
 Muilta tässä muistutusta.
 Tyywyn työhön tyttäreni.
 Annan awulla Jumalan,
 Walloin wanhan *WÄINÄMÖISEN*,
 Hänen häitä piettywäni,
 Kerskon pojan puolisoksi.
 Tebköön Pirjo piijantöitä
 Pojan poikessa ololla.
 Konsa joutuupi kotiisa,
 Annan ehtiä emännän.
 Piemmä Pirjoa kurissa
 Tahikka talosta poisi,
 Jos on mieli mierontiellen,
 Josta korjaisin kotiimme.
 Ajan työllän tyttäresä
 Tekemään talontekoja.

KERSKO.

Riitos ikuinen Isällen!
 Emänenollen enemään;
 Toimen, totuunen ukollen!
 Jos tahot taloomme tulla,

Kilwoin kiitämmä sinua;
Sullen walta wanhempamme.

PÖPERÖ.

Kilwoin palwellaan paraten!

LEMMES.

Poltin poikana poloissa,
Karjan, kartanon poroksi,
Kaikki taloni tawaran.
Murhe saattoi muillen maillen:
Tawaroita tarjoin kannoin,
Rauppakaluja kuletin:
Aina rossan alttinalla
Woitin, säästin sääweliini.
Tahoin takasi taloni
Ostoa, oman kotini.
Tuli mullen tuttavaksi
Kaunis Kapraali komia:
Otin ottepojakseni.
Nyt en tarwihte taloa,
Enkä tiijusta tiloa;
Yhä elämmä yhessä.
Ei ou höplä Hölmön poika:
Konsa joutuupi kotiisa,
Robta ottaapi komennon,
Tahtoo hallita taloosa.
Siks' en pääse paikan päältä:

Aina tarpeita talossa,
 Kahtomista kartanossa.
 Käyn mie teillä käynnän tietä,
 Olijammissa oleksin
 Aika ajalta ajelen.
 Ihailen iloa teijän,

Kahon kapraalin eloa. (*Akat owat
 pyörtywinään.*)

PÖPERÖ. (*Laulaa:*)

Aina luotin Luojan töihin,
 Waltaan wanhan *WÄINÄMÖISEN*,
 Ijankaikkinen Isämme
 Kaikki kahtonna paraten,
 Osuttanna onekseni.
 Käwi toiwoni toeksi,
 Luojan laitos luotolleni,
 Ett' ei wanha *WÄINÄMÖINEN*
 Hylkeä, hywä Jumala!

JÄLKIMAINE.

Moni loru, iskeytyneenä lapsuutemme muistoon jospa halvempi arwoinen, on meillen mieluisa.

Kuulin lapsena kerrattawan Tubkapöperö kerrattuwakin. Luwin poikana Askepot, joka on sama satu Juuwin kielellä. Näin sen Cendrillonina kuwattana Franskan kielellä: moni sitä moitti, enimmäst kiitti ja ylenkiittivät. Ei mieleeni pystynnä toimittaa tätä suomalaisen kuwaisto pukuun. Jotain puuttui. Luwettuwani Silmänkääntäjän, löysin Hölmössä omituisen isän Pöperöllen; waan hän oli toisen oma. Saatuwani luwan häntä ylentää ja alentaa olen toimittanna Pöperön senkaltaisena kuin sen oletta nähneet. Toiwon, jos se nyt ei ole otollinen, että saatuwamme kansallista kuwaistoo, kuwaiston holhoja ej sitä hyli: sen wuoksi että se olewa suorasanainen (Alewasteinen) kepeesti pysyy muistissa. Eikä se waai erinäisiä pukuja eli laitoksija eikä monia jäsenijä.

Senki suhteen että tämä kuwaus woi sietää wertausta muukalaisina tawanneihin Pö-

peröin, toimitin hänen suorasanaiseksi, että jos kuwaistossa sattuu usiampia joilla on ääntä ja mahtija niin woipi enimmäät paikat laulattaa. Kielestä muistutan sanojani Ruunulinnan Jälkimaineessa. Vielä vähemmin nyt oun pakloin paneutunna. Kiistäkää jos hywää, ettei Kerskoniuksiin ja Hölmöliiniin esiwanhemmat puhuneet semmoista Suomea: waan suokaa Lemmeksellen, Pirjollen ja Syöjättärellen, jotka oliwat monikotiset, moninaista murretta.

Kysymys on tehty ei kauwan (1837), jos Italijan kielessä, kirjakielen tuloo mukautua puhekieleen eli puhekielen kirjakieleen. (Se si debba avvicinare la lingua scritta alla parlata o sia la parlata alla scritta). G. B. Grossi luulee puhekieltä pitävän muwata kirjakieleen. Jos oisi paljo Italijanki kielen suhteen sanottawa, niin en käy kiistämään. Waan Suomen kielestä arwelen aiwan toista. Woipiko emä luottautua watasyntyneesen keskoiseesa? Työ wastaatta että monesti ilman sitä keskoiseta äiti ajettasiin pois talosta ja että tästä keskoisesta woipi tulla ylimys sukukunnassaan. Niin on; niin olla pitääkin tällen emällen, että jos hän jäisi hetelmättömäksi, niin häntä hiljoin pereestä pois wierauteettiin. Hänen keskoisestaan woipi tulla ei ainoastaan sukusa; woipi tulla koko kansan kaunistus: mutta siihen paljon tarwitaan, ennenkuin hän sillen warrellen pääsöö: ja emäsä holhoominen, emäsä eine owat soweliaisimmat hänen ruumiillisellen hyösty miselleen; mutta äitisiä puhe paremmin muita

vesoittaa hänen hengellisiä avujasa. Seuraten murettani sikäli kuin soveliaksi nään, omistan muistakin mitä mieleeni sattuu; lukiin ihteäni perilliseksi kaikillen: luulinkin vähemmän waartawani kansaperillisijäni, kuin jos en uuras-tasi lisätä tätä perintoa.

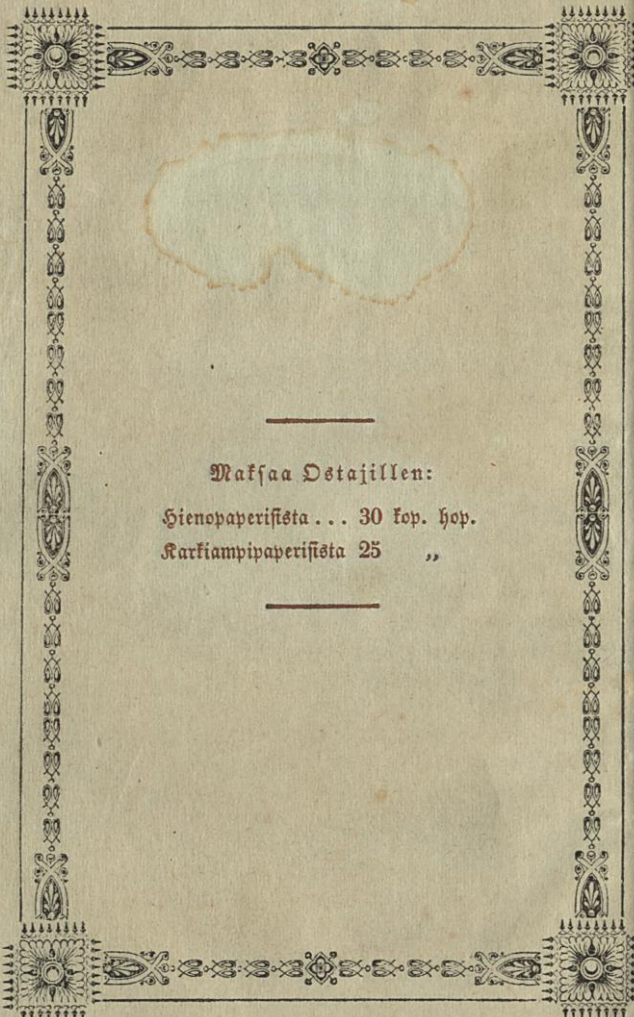
I. F. LAGERWALL.

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

14 B8213

—————

Maksaa Ostajillen:

Hienopaperisista . . . 30 kop. hoy.
Karkkiampipaperisista 25 „

—————